

An Roinn Oideachais
agus Óige
Department of Education
and Youth

Clár Foghlama Leibhéal 1 den tSraith Shinsearach: Amharc-ealaín Modúl Roghnach

Le tabhairt isteach i scoileanna ó Mheán Fómhair 2025.

Ullmhaithe ag an gComhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM)

An Clár Ábhar

Réamhrá	2
Réasúnaíocht	2
Leanúnachas agus dul chun cinn	3
Teagasc agus foghlaim	4
Modúl: Amharc-ealaín	5
Gluais téarmaí	6

Réamhrá

Is éard atá i gClár Foghlama Leibhéal 1 den tSraith Shinsearach (CFL1SS) raon de réimsí curaclaim, agus gach ceann acu deartha ar bhonn modúlach. Tá ceithre réimse curaclaim ag croílár CFL1SS: Uimhearthacht; Cumarsáid agus Litearthacht; Cúram Pearsanta; agus Sruthanna Roghnacha. Modúl roghnach is ea an Amharc-ealaín.

Modúl amháin atá san Amharc-ealaín. Ceapadh é le haghaidh 60 uair an chloig ar a laghad den am teagaisc/ranga ar feadh dhá bhliain.

Teideal modúil	Am molta in uaireanta an chloig
Amharc-ealaín	60

Réasúnaíocht

Cuirtear go mór le forbairt an duine iomláin nuair a fhoghlaimítear trí na healaíona. Bealach is ea an ealaín chun cumarsáid amhairc a dhéanamh. Is teanga í a chuireann cruth ar smaointe. Is é is aidhm don mhodúl roghnach seo tacú le forbairt fhisiciúil, chéadfach, mhothúchánach na scoláirí agus deiseanna a chruthú chun páirt a ghlacadh sa saol thart timpeall orthu. San Amharc-ealaín, cabhraítear leis na scoláirí a spreagadh chun páirt a ghlacadh i ngach cineál ealaíne ar scoil, sa bhaile agus sa phobal, trí thaitneamh a bhaint as réimse gníomhaíochtaí agus eispéireas ealaíonta.

Is meán fionnachtana í an amharc-ealaín, a ligeann do na scoláirí díriú ar an gcumarsáid, ar an bhfreagairt agus ar an bhféinléiriú. Cuirtear le taithí, dúshláin agus spraoi céadfach na scoláirí léi, ina gcumasaítear do na scoláirí plé lena scileanna idirphearsanta agus inphearsanta agus iad a fhorbairt. Cuirfear feabhas ar mhuintín agus ar fholláine trí chéile na scoláirí leis an rannpháirtíocht san Amharc-ealaín, de réir mar a fhaigheann siad taithí ar gach gníomhaíocht i suíomh neamhfhoirmiúil, taitneamhach, ach atá struchtúrtha agus tacúil. Leis an taithí sin, braithfidh na scoláirí go bhfuil éacht déanta acu agus cuirfear lena bhféinmhuintín.

Cuireann forbairt ar thuiscint na scoláirí ar conas is féidir taitneamh a bhaint as an ealaín le forbairt na bpríomhinniúlachtaí sa tsraith shinsearach. Nuair a tharlaíonn sin, tacaítear leis an bhfoghlaim uile trasna na sraithe sinsearaí agus cuirtear forbairt scileanna saoil tábhachtacha chun cinn. Téann an méid sin chun tairbhe do na scoláirí ar chuid mhór bealaí faoi mar a dhéanann siad dul chun cinn i gconairí foghlama agus a aistríonn siad chuig an saol tar éis na scoile.

Leanúnachas agus dul chun cinn

Tá an modúl seo deartha chun foghlaim agus eispéiris na scoláirí ón tsraith shóisearach a chomhdhlúthú agus a chur chun cinn. Tá an modúl struchtúrtha chun leanúnachas a sholáthar ó churaclam Ealaín na Bunscoile, Aonad Foghlama Tosaíochta (AFT) Leibhéal 1 sna hEalaíona ag an tsraith shóisearach, agus sonraíocht Amharc-ealaín na Sraithe Sóisearaí chun a gcuid foghlama a chur chun cinn, a fheabhsú agus a dhoimhniú sa tsraith shinsearach.

Leis an Amharc-ealaín, tacaítear le forbairt agus cur chun cinn phríomhscileanna na scoláirí ón tsraith shóisearach, lena n-áirítear scileanna a bhaineann le féinbhainistiú, le bheith ag fanacht folláin, agus le cumarsáid a dhéanamh, agus cuirtear chun cinn forbairt agus foghlaim i réimsí amhail cumarsáid, teanga, uimhearthacht, comhordú luaile agus feasacht ar spásúlacht.

Tugtar deiseanna do na scoláirí a léiriú conas is féidir foghlaim a fhaightear anseo a bheith nasctha leis an bhfoghlaim roimhe seo, le réimsí curaclaim eile, le gníomhaíochtaí na scoile i gcoitinne agus leis an saol lasmuigh den scoil, agus a gcuid foghlama á cur i bhfeidhm i réimsí amhail Cumarsáid agus Litearthacht, Uimhearthacht, Cúram Pearsanta, Ceol, Drámaíocht, A bheith Rannpháirteach sa Phobal nó a réimse sainspéise. Tá an méid sin ina chuidiú chun foghlaim a neartú agus inniúlacht na scoláirí a chur chun cinn chun cumarsáid a dhéanamh, agus a bheith gníomhach, agus tá sé ina thaca le hidirghníomhaíochtaí agus le freagairtí. Cuireann sé sin eispéireas foghlama leanúnach ar fáil do na scoláirí ar feadh na sraithe sinsearaí. Tá an méid sin ina chuidiú le foghlaim na scoláirí a neartú agus a chur chun cinn, rud a chumasaíonn dóibh, dá réir sin, braistint gaisce agus muiníne ina gcuid foghlama a fhorbairt.

Teagasc agus foghlaim

Leagtar béim sa mhodúl Amharc-ealaíne seo ar an rannpháirtíocht ghníomhach, ar an rannpháirtíocht shóisialta, agus ar an bhfoghlaim chéadfach phraiticiúil eispéireasach, ag díriú ar an aimsiú teoraithe trí ealaín a chruthú. Tá an ealaín mórthimpeall orainn agus is bealach í chun cumarsáid amhairc a dhéanamh.

Baineann na scoláirí na torthaí foghlama amach trí mheán na ngníomhaíochtaí. Dá bharr sin, ba cheart go gcuirfí ar chumas scoláirí ar scoil a bheith ag plé le réimse gníomhaíochtaí a dearadh ionas go gcruthódh scoláirí ealaín agus go mbainfidís taitneamh aisti. Is féidir leis na scoláirí páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí aonair agus mar chuid de ghrúpa agus ba cheart cuid mhór deiseanna a thabhairt dóibh chun taithí a fháil ar an spraoi, ar an taitneamh agus ar na gnéithe sóisialta a bhaineann leis an Amharc-ealaín. Cuirtear an caidreamh sóisialta agus an chumarsáid chun cinn sna tionscadail chomhoibríocha, de réir mar a phléann na scoláirí lena bpiarghrúpa agus leis an bpobal i gcoitinne.

Cé go moltar gníomhaíochtaí áirithe, tá an tsolúbthacht ag scoileanna a gcuid gníomhaíochtaí féin a sholáthar ag brath ar na hacmhainní atá ar fáil agus conláistí áitiúla agus ábhair spéise na scoláirí. Áirítear ar shamplaí de ghníomhaíochtaí, gan bheith teoranta dóibh: a bheith ag obair le péint, spúinsí, criáin, pinn luaidhe, pastail, cailceanna, cré, marla, Lego, páipéar gainimh, éadach, grianghrafadóireacht, físeán, meáin dhigiteacha, stáisiúin dhifriúla a chur ar bun le huigeachtaí difriúla, ábhair thógála, uirlisí, ina measc sin teicneolaíochtaí ábhartha, gníomhaíochtaí scoile amhail seó na scoile, cuairteanna ar áiteanna atá inspéise ó thaobh na healaíne de, dánlanna, taispeántais, iarsmalanna, aoi-ealaíontóirí. Dá bharr sin, bíonn na scoláirí in ann an amharc-ealaín a fhiosrú ar a luas féin, agus bítear in ann tuilleadh acmhainní a thabhairt do na scoláirí mar aon le deiseanna rannpháirtíochta san fhíorshaol.

Déantar gníomhaíochtaí amharc-ealaíne a struchtúru ar bhealach ina dtacaítear le forbairt fhisiciúil agus mhothúchánach na scoláirí, atá solúbtha maidir le freastal ar riachtanais scoláirí ar leith san am céanna. Tógtar scileanna luaile go nádúrtha mar thoradh ar go leor gníomhaíochtaí ealaíonta, mar shampla breith ar scuaba, páipéar a stróiceadh, marc-chruthú nó a bheith ag dealbhú le cré nó le marla. Forbraítear neart, smacht, agus cuirtear an comhordú chun cinn mar thoradh ar na gníomhaíochtaí sin, agus chomh maith leis sin tacaítear le forbairt na samhlaíochta, leis an gcumarsáid, agus leis an gcaidreamh sóisialta de réir mar a phléann na scoláirí leis an bpróiseas cruthaitheach.

Is féidir ceisteanna a bheith i gceist agus gníomhaíochtaí ealaíne na scoláirí á bpleanáil ag múinteoir dóibh. Is féidir go mbeidh feidhm aige sin maidir le trealamh, teicneolaíocht agus gníomhaíochtaí taiscéalaíochta a roghnú atá oiriúnach do riachtanais na scoláirí. Túsphointe foghlama le haghaidh scoláirí ar leith is ea éirí compordach le huigeachtaí, fuaim agus boladh na n-ábhar ealaíne, fad agus a bheidh scoláirí eile ag brath ar an teicneolaíocht chun a bheith ag cruthú. I gcás inar cuí, úsáidtear teicneolaíocht dhigiteach agus oiriúnaitheach chun tacú le foghlaim agus rannpháirtíocht. A bhui le háiseanna amhairc, uirlisí líníochta don líne ardaithe, uirlisí oiriúnaitheachta don chruthú agus gléasanna cumarsáide, leideanna amhairc agus réad, is féidir inniúlacht na scoláirí a fheabhsú chun a bheith ag plé leis an gcuraclam.

Modúl: Amharc-ealaín

Tuairisceoir modúil

Tacaítear sa mhodúl seo le gníomhaíochtaí ealaíonta, saibhre ó thaobh na gcéadfaí de, ina gcuirtear ar chumas na scoláirí an amharc-ealaín a fhiosrú agus a chruthú. Is féidir leis na scoláirí sult a bhaint as na gníomhaíochtaí sin, ach freisin, a mbuanna pearsanta féin maidir leis an ealaín a aithint, léirthuiscint a fhorbairt don ealaín agus teacht ar bhealach chun iad féin a chur in iúl tríd an ealaín.

Foghlaimíonn na scoláirí faoin méid seo a leanas

Ba cheart go mbeadh sé ar chumas na scoláirí

A bheith i do chruthaitheoir ealaíne

Cruthaíonn scoláirí a n-ealaín féin ina dtugtar léiriú ar a mothúcháin nó ar a n-eispéiris féin, na hábhair agus na teicnící a roghnaíonn siad a úsáid nó an méid is mian leo a thaispeáint trína gcuid oibre. Is ar an bpróiseas a leagtar an bhéim, agus ar an sult atá le baint as an ealaín nuair a ghabhtar ina bun. Baineann na scoláirí triail as an bpróiseas ealaíonta, agus faigheann siad taithí air, chun a gcuid oibre féin a chruthú.

- a. próiseas samplach nó a bhfuil cur amach acu air a leanúint chun saothar a chruthú
- b. úsáid a bhaint as teicnící a bhfuil cur amach acu orthu le tacaíocht
- c. a bheith ag plé le huigeachtaí, dathanna, nó ábhair dhifriúla le lámha nó le huirlisí
- d. dathanna, ábhair, uirlisí nó foirm a roghnú chun tasc a bhfuil cur amach acu air a dhéanamh
- e. triail a bhaint as ábhair, uigeachtaí nó uirlisí difriúla agus ansin iad a roghnú
- f. dath, líne, spota, cruth nó foirm san ealaín a aithint agus a shainaitheint
- g. gnéithe amhail dath, líne, spota, cruth, nó patrún a roghnú chun ealaín a chruthú
- h. gnéithe amhail dath, líne, spota, cruth, nó patrún a roghnú chun mothúcháin a chur in iúl
- i. a bheith ag faire ar an toradh a bhíonn ar dhathanna agus cruthanna a mheascadh
- j. rogha datha, uirlisí nó ábhair a chur in iúl agus saothar ealaíne á chruthú
- k. saothar ealaíne a chruthú
- l. bunghnéithe de chumadóireacht a shainaitheint

Ciall na healaíne

Freagraíonn na scoláirí don ealaín. Labhraíonn siad faoina n-ealaín féin, nó faoi ealaín duine eile, ag éirí níos muiníní ina saothar ealaíonta féin.

- m. smaointe a chur in iúl maidir le saothar ealaíne a chruthú
- n. scileanna agus roghanna pearsanta a aithint agus a shainaitheint maidir le healaín a chruthú
- o. ealaín a chruthú a bhfuil gné éisteachta ag baint léi (m.sh., ealaín a chruthú a ghabhann le fuaimeanna nó leas a bhaint as ábhair a dhéanann fuaim nuair a leagtar lámh orthu).
- p. a gcuid saothar ealaíne féin a ullmhú le taispeáint
- q. a gcuid ealaíne féin a thaispeáint
- r. ealaín ina dtimpeallachtaí áitiúla a shainaitheint agus a aithint
- s. freagairt don ealaín
- t. rogha nó tuairim i leith saothar ealaíne a chur in iúl
- u. saothair ealaíne ó chultúir dhifriúla agus ó thréimhsí ama difriúla a fhiosrú
- v. taithí a fháil ar ealaín sa phobal

Gluais téarmaí

Foirm	Tagraítear do réada tríthoiseacha le foirm. Bíonn trí thoise ag foirmeacha (airde, leithead agus doimhneacht)
Cumadóireacht	Is éard atá i gceist le cumadóireacht ná an bealach a ndéantar na gnéithe difriúla den saothar ealaíne a chóiriú
Marc-chruthú	<p>Déantar cur síos le marc-chruthú ar an mbealach a dtáirgeann ealaíontóirí línte, spotaí, marcanna, patrúin agus uigeachtaí difriúla. Féadann marc-chruthú a bheith cruthaitheach agus eispéireasach. Is féidir tabhairt faoi le hábhar agus uirlis ar bith. Áirítear le cineálacha difriúla marc-chruthaithe na nithe seo a leanas, ach níl siad teoranta dóibh:</p> <ul style="list-style-type: none">• breicniú• dabáil• doirteadh• spreachallú• scriobláil

An Roinn Oideachais
agus Óige
Department of Education
and Youth

Foilsithe mí Lúnasa 2025.